

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Управління діяльністю організації в міжнародному бізнес-середовищі»

Ступінь освіти	доктор філософії
Спеціальність	D3 Менеджмент
Освітня програма	«Менеджмент»
Тривалість викладання	7 чверть
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Заняття:	
Лекції	3 години на тиждень
Практичні	2 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=6239>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams

Інформація про викладача:

Варяниченко Олена Володимирівна
(лекції та практичні)

доцент, кандидат економічних наук

Персональна сторінка:

<https://mvs.nmu.org.ua/ua/teachers/Varyanichenko/>

E-mail:

Varianichenko.ov@nmu.one

1. Анотація до курсу

Освітня компонента «Управління діяльністю організації в міжнародному бізнес-середовищі» належить до переліку варіативних навчальних дисциплін, що пропонуються в рамках циклу фахової підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності D3 «Менеджмент» на другому році навчання.

Зміст дисципліни **«Управління діяльністю організації в міжнародному бізнес-середовищі»** демонструє особливості управління підприємствами при здійсненні міжнародної діяльності та підвищення цінності й значення зовнішньоекономічної діяльності організації.

Нині існує необхідність пристосування вітчизняних підприємств до розвитку в умовах глобалізації та входження України у світовий економічний простір. Адже українські підприємства знаходяться під «тиском» низки факторів, що з одного боку дають чималі перспективи та можливості, а з іншого – викликають нові загрози та ризики. Тому організації стають перед необхідністю адаптації своєї діяльності до умов співпраці та партнерства із закордонними контрагентами. Динаміка позитивного розвитку організації в міжнародному бізнес-середовищі значною мірою досягається завдяки впровадженню ефективних управлінських рішень і залежить від рівня досконалості процесів, що пов'язані із зовнішньоекономічною діяльністю.

Вивчення дисципліни дозволить аспірантам застосовувати отримані знання та вміння ефективно й творчо як при проведенні дисертаційного дослідження так і в професійних ситуаціях, тому що важливим для організацій стає не просто реагувати на виникаючі проблеми та пристосовуватися до мінливих умов середовища, але й забезпечувати ефективність кінцевих результатів зовнішньоекономічної діяльності. В сучасних кризових умовах російської агресії розширення експорту є своєрідною «подушкою безпеки» для українських підприємств.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування компетентностей щодо розвитку у здобувачів управлінського мислення, системи знань і набуття практичних навичок з управління діяльністю організації в міжнародному бізнес-середовищі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Управління діяльністю організації в міжнародному бізнес-середовищі» є:

- знати загальні характеристики категорій «управління зовнішньоекономічною діяльністю», «міжнародний менеджмент», «міжнародний бізнес»;
- описувати концепції управління зовнішньоекономічною діяльністю та міжнародної торгівлі;
- дослідити ключові риси сучасного міжнародного підприємницького середовища та його вплив на управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств;
- описувати правове середовище менеджменту зовнішньоекономічної діяльності;
- виявляти актуальні потреби українських експортерів щодо підтримки їх діяльності на європейському та інших зарубіжних ринках;
- розуміти сутність, принципи стратегічного, тактичного, бюджетного,

оперативно-календарного планування зовнішньоекономічної діяльності;

- мати навички розробки стратегії експортної та імпоротної діяльності організації;

- засвоїти прийоми та методи аналізу зовнішньоекономічної діяльності організації;

- ознайомитися з видами управлінських рішень у зовнішньоекономічній діяльності, рівнями прийняття, цілями, наслідками, поділом праці, мотивуванням при їх ухваленні та реалізації, а також особливостями прийняття управлінських рішень в умовах віддаленої (дистанційної) роботи та російської агресії;

- розвивати уміння розраховувати узагальнюючі показники, які лежать в основі прийняття рішення про реалізацію зовнішньоекономічної операції або міжнародного проєкту;

- ознайомитися з основними формами прояву ефекту зовнішньоекономічної операції, чинниками що визначають особливості розрахунку зовнішньоекономічного ефекту діяльності організації та експортного потенціалу;

- ознайомитися з особливостями експорту в ЄС на засадах поглибленої та всебічної угоди про вільну торгівлю.

3. Результати навчання

Після вивчення цієї дисципліни ви зможете:

- 1) описувати зміст та процес управління міжнародною діяльністю організації як складову системи менеджменту підприємства та концепції управління зовнішньоекономічною діяльністю;

- 2) характеризувати ключові риси сучасного міжнародного підприємницького середовища та його вплив на управління зовнішньоекономічною діяльністю організацій, описувати нові безпекові виклики та актуальні потреби українських експортерів;

- 3) пояснювати стратегічне, тактичне, бюджетне, оперативно-календарне планування зовнішньоекономічної діяльності;

- 4) застосовувати прийоми, методи аналізу зовнішньоекономічної діяльності організації;

- 5) обчислювати та оцінювати ефективність управління зовнішньоекономічними операціями організації, аналізувати вплив факторів на зміну ефективності;

- 6) обґрунтовувати управлінські рішення в сфері зовнішньоекономічної діяльності організації на основі виявлення та залучення ринкових можливостей бізнес-середовища забезпечуючи ефективне використання всіх наявних ресурсів організації;

- 7) пояснювати особливості експорту в ЄС на засадах поглибленої та всебічної угоди про вільну торгівлю.

4. Структура курсу

Тематика занять	Вид занять	Ресурси
Тема 1 Сутність управління міжнародною діяльністю організації	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій Навчальні матеріали у додатку Teams
1.1 Загальна характеристика управління зовнішньоекономічною діяльністю, міжнародного менеджменту, міжнародного бізнесу		
1.2 Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності як складова системи менеджменту організації		
1.3 Концепції управління зовнішньоекономічною діяльністю та міжнародної торгівлі: світовий досвід і розвиток в Україні		
Еволюція системи міжнародних економічних відносин й управління зовнішньоекономічною діяльністю у XXI ст. та нові безпекові виклики	Практичне заняття, дискусія	Методичні рекомендації для проведення практичних занять
Тема 2 Сучасне міжнародне підприємницьке середовище	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій Навчальні матеріали у додатку Teams
2.1 Характеристика ключових рис сучасного міжнародного підприємницького середовища та його вплив на управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств		
2.2 Вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на управління діяльністю організації		
2.3 Правове середовище менеджменту зовнішньоекономічної діяльності		
Аналіз актуальних потреб українських експортерів щодо підтримки їх діяльності на європейському та інших зарубіжних ринках	Практичне заняття, дискусія	Методичні рекомендації для проведення практичних занять
Тема 3 Планування, організування та мотивування у зовнішньоекономічній діяльності	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій Навчальні матеріали у додатку Teams
3.1 Сутність, принципи та види планування зовнішньоекономічної діяльності організації. Стратегічне, тактичне, бюджетне, оперативно-календарне планування		
3.2 Особливості побудови організаційних структур управління залежно від розмірів підприємств та масштабів зовнішньоекономічної діяльності		
3.3 Особливості мотивування персоналу, задіяного у сфері міжнародної діяльності організації		
3.4 Етапи розробки стратегії експортної та імпоротної діяльності організації, оцінка ресурсів для реалізації стратегії зовнішньоекономічної діяльності		

Стратегія діяльності організації в міжнародному бізнес-середовищі	Практичне заняття, дискусія	Методичні рекомендації для проведення практичних занять
Тема 4 Аналіз, контролювання та регулювання діяльності організації в міжнародному бізнес-середовищі	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій Навчальні матеріали у додатку Teams
4.1 Завдання та інформаційна база аналізу діяльності організації в міжнародному бізнес-середовищі		
4.2 Види, прийоми, методи аналізу зовнішньоекономічної діяльності організації		
Прийоми та методи аналізу показників зовнішньоекономічної діяльності організації	Практичне заняття	Методичні рекомендації для проведення практичних занять
Тема 4 Аналіз, контролювання та регулювання діяльності організації в міжнародному бізнес-середовищі	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій Навчальні матеріали у додатку Teams
4.3 Сутність, види та етапи контролювання зовнішньоекономічної діяльності		
4.4 Регулювання діяльності організації в міжнародному бізнес-середовищі		
Розрахунок ефективності типової зовнішньоекономічної операції	Практичне заняття	Методичні рекомендації для проведення практичних занять
Тема 5 Управлінські рішення в менеджменті зовнішньоекономічної діяльності	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій Навчальні матеріали у додатку Teams
5.1 Види управлінських рішень у зовнішньоекономічній діяльності, рівні прийняття, цілі, наслідки, поділ праці, професіоналізм при їх ухваленні та реалізації		
5.2 Фактори, які впливають на процес прийняття та реалізацію управлінських рішень організації в міжнародному бізнес-середовищі, підходи при виборі альтернативи		
5.3 Особливості прийняття управлінських рішень в умовах віддаленої (дистанційної) роботи та російської агресії		
5.4 Узагальнюючі показники, які лежать в основі прийняття рішення про реалізацію зовнішньоекономічної операції або міжнародного проекту. Основні форми прояву ефекту зовнішньоекономічної операції, чинники, що визначають особливості розрахунку зовнішньоекономічного ефекту		
Формування альтернативних варіантів ведення експортно-імпортних операцій	Практичне заняття	Методичні рекомендації для проведення практичних занять

Тема 6 Особливості експорту в ЄС на засадах поглибленої та всебічної угоди про вільну торгівлю	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій Навчальні матеріали у додатку Teams
6.1 Просування продукції на ринок ЄС, сертифікація та маркування		
6.2 Мито, податки, квоти при експортуванні в ЄС		
6.3 Типовий контракт МТП міжнародної купівлі-продажу		
6.4 Державна підтримка експортерів	Практичне заняття, дискусія	Методичні рекомендації для проведення практичних занять
Управління експортним потенціалом організації		

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних та практичних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Активованій аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office365.

Перевірений доступ з ПК чи мобільного гаджету до за стосунків Microsoft Office: Teams, Moodle.

Інстальований на ПК та мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Шкали

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90–100	відмінно
74–89	добре
60–73	задовільно
0–59	незадовільно

6.2. Засоби та процедури

Здобувач вищої освіти може отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів за виконання лекційної контрольної роботи та участі в практичних заняттях складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з:

- успішності за одну лекційну контрольну роботу (30 балів – максимальна

оцінка за виконання тестових завдань),

- оцінок за роботу на практичних заняттях або підготовки тез доповіді на конференцію (оцінюється 7 занять по 10 балів, або 70 балів за підготовку тез доповіді, максимально здобувач може отримати 70 балів).

Отримані бали за лекційну контрольну роботу та практичні заняття додаються.

Максимально за поточною успішністю здобувач може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання	Залік відбувається у письмовій формі, білети ККР складаються з 30 тестових завдань та одного розрахункового завдання. Кожний тест має один правильний варіант відповіді. Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 2 бали. Правильна відповідь на розрахункове завдання оцінюється у 40 балів. Максимальна кількість балів за залік: 100 балів.
Практичні заняття та самостійна робота	Розрахункові завдання, дебати та дискусії або участь у конференції з публікацією тез доповіді. Максимально оцінюються у 70 балів (7 занять × 10 балів/заняття) або 70 балів за участь у конференції з публікацією тез доповіді.
Лекційні заняття	Лекційна контрольна робота максимально оцінюється у 30 балів (15 тестів × 1 бал/тест).

6.3. Критерії

6.3.1. Критерії оцінювання практичного заняття

6.3.1.1. Критерії оцінювання, *дебатів та дискусій*:

- 9-10 балів: активна участь у дебатах, дискусії (виступи, коментарі, активне слухання), володіння навчальним матеріалом, наведення аргументованих відповідей із посиланням на джерела;

- 7-8 балів: активна участь у дебатах, дискусії (виступи, коментарі, активне слухання), володіння навчальним матеріалом з незначними помилками за сутністю обговорюваних питань;

- 5-6 балів: активна участь у дискусії (виступи, коментарі, активне слухання) без достатнього володіння навчальним матеріалом, що має стосунок до теми обговорення;

- 3-4 бали: залучення до дискусії викладачем, неуважність, відсутність достатніх знань про предмет обговорення;

- 1-2 бали: небажання брати участь в дискусії, відсутність достатніх знань про предмет обговорення, але слухання дебатів та дискусії.

6.3.1.2. Критерії оцінювання *розрахункового завдання*:

- 9-10 балів: володіння навчальним матеріалом, правильність розрахунків, наведення аргументованих висновків;

- 7-8 балів: володіння навчальним матеріалом з незначними помилками, незначні помилки в розрахунках, наведення аргументованих висновків;
- 5-6 балів: не достатнє володіння навчальним матеріалом, незначні помилки в розрахунках, висновки аргументовано;
- 3-4 бали: не достатнє володіння навчальним матеріалом, грубі помилки в розрахунках, висновки не аргументовано, але уважне слухання обговорюваних питань;
- 1-2 бали: відсутність достатніх знань про методи рішення завдання, грубі помилки в розрахунках, висновки не аргументовано.

6.3.1.3 Критерії оцінювання *тез доповіді* (для зарахування замість практичних занять необхідно набрати 50-70 балів):

- 60–70 балів – тези подані на перевірку викладачеві у встановлені терміни; тези містять усі стандартні структурні елементи відповідно вимог конференції на яку подаються: мету (поставлене завдання); проблему, про яку говорить автор, та розкриття її змісту; аналіз сучасних підходів щодо даної проблеми; шляхи вирішення проблеми (відомі або авторські), висновки; результати перевірки на наявність запозичень відповідають встановленим вимогам; відсутні граматичні та стилістичні помилки; оформлення відповідає вимогам конференції;
- 50–59 балів - тези подані на перевірку викладачеві у встановлені терміни, але потребують доопрацювання; тези містять не усі стандартні структурні елементи відповідно вимог конференції на яку подаються: мету (поставлене завдання); проблему, про яку говорить автор, та розкриття її змісту; аналіз сучасних підходів щодо даної проблеми; шляхи вирішення проблеми (відомі або авторські), висновки; результати перевірки на наявність запозичень відповідають встановленим вимогам; є граматичні та стилістичні помилки; стиль викладення не науковий; є недоліки щодо оформлення відповідно вимог конференції;
- 0 балів – тези доповіді не подані на перевірку викладачеві; результати перевірки на наявність запозичень не відповідають встановленим вимогам.

6.3.2. Критерії оцінювання лекційної контрольної роботи

Контрольна робота містить: 15 тестових завдань з чотирма варіантами відповідей (одна відповідь правильна), правильна відповідь оцінюється у 2 бали.

6.3.3. Критерії оцінювання залікової роботи

Залікова робота містить: 30 тестових завдань з чотирма варіантами відповідей (одна правильна відповідь), правильна відповідь оцінюється у 2 бали та одне розрахункове завдання (задача).

Задача оцінюється у 40 балів, де:

- 30–40 балів – завдання виконано повністю, відсутні помилки методичного або розрахункового характеру, зроблено висновки, або є несуттєві помилки (розмірності, граматичні);
- 15–29 балів – завдання виконано повністю, проте містить окремі недоліки (відсутні висновки, розмірності, оформлення тощо);
- 1–14 балів – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;
- 0 балів – завдання не виконано.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів), що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується:

- «Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» <https://surl.lu/kastdv>;
- Кодексом академічної доброчесності <https://surl.li/ubivnx>;
- Політика щодо використання штучного інтелекту в діяльності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://surl.li/mknwsa>.

7.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи в Teams.

Правила на заняттях при дистанційному навчанні (за умови наявності потужного інтернету та світла):

- візуальний контакт,
- увімкнути камери,
- виключити мікрофон, включати за необхідності виступу,
- проявляти активність,
- дотримуватися регламенту.

7.3. Політика щодо перескладання. Якщо здобувач не отримав оцінку з підсумкового оцінювання за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний), то відбувається перескладання.

Повторне складання підсумкового контролю з навчальної дисципліни, коли здобувач отримав оцінку «незадовільно» (нижче 60-ти балів),

допускається не більше двох разів. Спроби здобувача виправити оцінку й не допустити академічної заборгованості обмежуються терміном в один місяць після закінчення екзаменаційної сесії.

Прийом першої прездачі здійснюється викладачем, який викладав матеріал навчальної дисципліни. Прийом другої – комісією у складі трьох осіб: викладача, який викладав дисципліну; завідувача кафедри; представника деканату або викладача кафедри. Рішення комісії є остаточним.

У разі підтвердження комісією оцінки «незадовільно» або неявки студента на засідання комісії без поважних причин, комісія сповіщає про це декана факультету (директора інституту) для підготовки наказу ректора про відрахування студента за академічну неуспішність або визначення умов повторного вивчення цієї дисципліни.

Результати ліквідації академічної заборгованості заносяться в окрему відомість.

Детальніше дивитися:

- Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» / Мін-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2024. – 33 с. <https://is.gd/93GaHV>;

- Положення про систему запобігання та виявлення плагіату Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» Дніпро, НТУ «ДП», 2025. - 9 с. URL: <https://surl.lu/kastdv>.

7.4. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку: подати письмову заяву до декана факультету та далі рухатися процедурою оскарження, викладеною у Кодексі академічної доброчесності <https://surl.li/ubivnx>

7.5. Відвідування занять. Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

8. Ресурси і література

1. Абетка експортера. Режим доступу: <http://invest-melitopol.gov.ua/content/abetka-eksportera>

2. Алгоритм експорту. Що необхідно знати українському експортеру. Режим доступу: http://loga.gov.ua/sites/default/files/collections/algoritm_eksportu.pdf

3. Алексєєнко І. В., Курас А. І., Маргулов А. Х. Глобальні проблеми міжнародних відносин та світової політики: безпековий вимір : підруч. Дніпро :

Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 164 с. Режим доступу: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/7032/1/%d0%bc%d0%b0%d0%ba%d0%b5%d1%82_%d0%90%d0%bb%d1%94%d0%ba%d1%81%d1%94%d0%bd%d0%ba%d0%be_%d0%bf%d1%96%d0%b4%d1%80%d1%83%d1%87%d0%bd%d0%b8%d0%ba_%d0%b1%d0%b5%d0%b7%d0%bf%d0%b5%d0%ba%d0%b0.pdf

4. Бутко М. Міжнародний менеджмент: підруч. Київ: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2018. 412 с.

5. Варяниченко О.В. Конспект лекцій з дисципліни «Управління діяльністю організації в міжнародному бізнес-середовищі» для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальності 073 Менеджмент освітньо-наукової програми Менеджмент / О.В. Варяниченко ; Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2023. – 240 с. Режим доступу: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=6239>

6. Варяниченко О.В. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Управління діяльністю організації в міжнародному бізнес-середовищі» для здобувачів ступеня доктора філософії освітньо-наукової програми «Менеджмент» спеціальності 073 Менеджмент / О.В. Варяниченко ; Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2023. – 24 с. Режим доступу: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=6239>

7. Варяниченко О.В., Окуневич І.Л., Гаража В.І. Особливості менеджменту зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств молочної галуззі в сучасних умовах господарювання. *Економічні науки*. 2024. №2 (10). С. 19-26. Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2708-1834/2024-10.3>

8. Гіллермо К. Хименес. Посібник МТП з експортно-імпортних операцій. Глобальні стандарти та стратегії бізнесу. Париж: публікація МТП, 2023. 269 с.

9. Гобела В. В. Управління зовнішньоекономічною діяльністю & Management of Foreign Economic Activity : навч. посібн. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 244. с. Режим доступу: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3732/1/%D0%B3%D0%BE%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D0%B0_21-05-21.pdf

10. Дунська А. Р., Кузнецова К.О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. Київ, 2022. 181 с. Режим доступу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/50100/1/ManagD_2022_konspekt.pdf

11. Експрес-оцінка впливу війни на мікро-, малі та середні підприємства в Україні. Аналітичний звіт. Київ: Програма розвитку ООН в Україні. 2022. 77 с. Режим доступу: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-10/UA_Rapid_Assessment_of_War_on_MSMEs_in_Ukraine_0.pdf

12. Іванова М., Варяниченко О., Архипенко Т. Мінімізація ризиків при забезпеченні ефективності імпорту в умовах зміни валютних курсів. *Підприємництво та управління розвитком соціально-економічних систем*. 2023. №2. С. 84–96. Режим доступу: https://zp.edu.ua/uploads/journals/emdses/EMDSES_2023_02.pdf

13. Іванова М. І., Варяниченко О. В., Єгорова П. В. Процес формування конкурентної зовнішньоекономічної стратегії металургійного підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. №4. С. 35–45. Режим доступу: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-35-45>
14. Іванова М. І., Варяниченко О. В., Саннікова С. Ф., Архипенко Т. А. Обліково-аналітичні підходи до формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності шляхом селекції ланцюгів постачань. *Ефективна економіка*. 2025. № 9. Режим доступу: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.9.11>
15. Ivanova M., Varyanichenko O., Sannikova S., Tryfonova O., Bohach, K. Development of directions for increasing the efficiency of innovation management taking into account decarbonization trends in the context of international cooperation. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2025. 1(13 (133), 6–16. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2025.321964>
16. Іванова М., Саннікова С., Варяниченко О., Харін С., Бойченко М., Рябик Г. Статистичні методи в управлінні ризиками при плануванні зовнішньоекономічної та логістичної діяльності для забезпечення сталого розвитку підприємства. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. Том 3(56), С. 241–256. Режим доступу: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.56.2024.4380>
17. Іванова М. І., Трифонова О. В., Варяниченко О. В., Іванова О. О. Планування виставкового бізнесу як складова успішного адміністрування в умовах військової агресії в Україні та світової пандемії. *Бізнес Інформ*. 2022. №9. 120–128. Режим доступу: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-9-120-128>.
18. Іванова М. І., Швець В. Я., Варяниченко О. В. Оцінювання експортного потенціалу підприємств авіаційного комплексу. *Економіка та суспільство*. 2020. №22. Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-35>
19. Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів : колективна монографія; за ред. О. А. Довгаль. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 528 с. Режим доступу: <https://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/6a9f33a07ff9a208743ba17bc6709d07.pdf>
20. Інтернаціоналізація бізнесу та вихід на ринки Європейського Союзу. Режим доступу: https://issuu.com/irf_ua/docs/eu-2014-24-12
21. Малишко Є. О., Чернишов В. В. Аналіз впливу стратегічних пріоритетів на розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2020. № 3 (34). Режим доступу: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/2977/3045>
22. Типовий контракт МТП міжнародної купівлі-продажу (для виробленої продукції). МТП. Париж. Офіційний переклад ТОВ «Асоціація експортерів та імпортерів, 2020. 72с.
23. Трифонова О. В., Варяниченко О. В., Саннікова, С. Ф. Бюджетне планування зовнішньоекономічної діяльності як чинник економічної ефективності управління потенціалом та розвитком підприємства. *Актуальні*

питання економічних наук. 2025. №8. Режим доступу: <https://doi.org/10.5281/zenodo.147924671>.

24. Фат'янов Д.В. Методичне забезпечення оцінки ефективності використання експортно-імпортного потенціалу підприємства. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна*. 2022. № 16. С. 42–50. Режим доступу: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2022-16-05>

25. Федотова Ю.В. Сутність та кількісна оцінка експортного потенціалу підприємства. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2021. № 4 (74). С.47–53. Режим доступу: http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2021/4_74_2021/9.pdf

26. Федчишин Ю., Лазарєв О., Іванченко Я., Павленко О. Довідник процедур для експортера. Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA_final%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA_final%20(1).pdf)

27. Форсайт для відновлення та розвитку українського експорту. Київ, 2023. Режим доступу: file:///C:/Users/User/Downloads/ukrainian_export_foresight_2030.pdf

28. Хеллер М., Нерпій С., Пятницький В. Енциклопедія з експортування в ЄС на засадах ПВЗВТ. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/ugoda-pro-asociaciyu/bucklets/encyclopaediaukr-part1.pdf>

29. Шамборовський Г.О. Концептуальні основи міжнародного стратегічного менеджменту. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2021/8.pdf